

СОЦІАЛЬНО-МІГРАЦІЙНІ ТА ДЕМОГРАФІЧНІ ФАКТОРИ АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМ ЕКОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Лисогор В.М., д.т.н., професор, Виговський М.С.

Досліджені і описані соціально-демографічні фактори аналізу проблем екології стану людини, висвітлена загальна картина зменшення народжуваності в Україні, яка спричинена радіаційним забрудненням і зростанням інших негативних показників.

Постановка проблеми. За час незалежності населення України скоротилося на 6 млн чоловік внаслідок процесів міграції та депопуляції. Вказане можна порівняти з рівнем смертності під час голодомору 1932 - 1933 років, коли по оцінках спеціалістів загинуло від трьох до шести млн українців. Впродовж другої світової війни двократно гинули наші люди: перший раз - внаслідок відступу військ в глибину Радянського Союзу, а другий раз, коли ці війська наступали - загинуло понад 5 млн українців. За рівнем смертності зараз Україна входить у першу десятку країн світу, що розвиваються. Ще один фактор міграційної та демографічної кризи, це очікуване падіння тривалості життя до безпрецедентно низького рівня нашої держави, яка не перебуває в стані війни. Очікувана тривалість життя зменшилась для чоловічої статі на 10 – 11 років, жіночої – на 3 – 4 роки. Аналізуючи сказане можна стверджувати, що тема доповіді, яка розкриває проблематику соціально-міграційно-демографічного аналізу екології людини є важливою і чекає свого повного чи часткового вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуваній темі присвячена значна кількість монографій, навчальних видань та публікацій у періодичних джерелах. Так, випущений аналітично-статистичний довідник екологічного стану Вінницької області на рубежі тисячоліть, де розглянуті питання стану атмосфери, водних та земельних ресурсів, рослинного та тваринного світу, задачі екологічної освіти та наукових досліджень [1]. Досліджені проблеми рівноваги людини та оточуючого середовища [2]. Достатньо глибинно та обґрунтовано досліджені питання розумової поведінки людини [3,4]. Викладена сучасна теорія розуміння феномена людини з екологічних, біологічних, соціальних і філософських позицій. Людина розглядається як частина природи і космопланетарний феномен. Досліджується взаємодія людини як біопсихосоціальної істоти з навколишнім середовищем з урахуванням прямих і зворотних зв'язків цієї взаємодії.[5]. Викладений холистичний підхід до пізнання людини як біоенергоінформаційної системи, що є основою спрямованого управління процесами життєдіяльності, оптимізації обміну з навколишнім середовищем, нових підходів до боротьби з хворобами та зміцнення здоров'я, духовної еволюції людини як єдиного шляху спасіння від екологічного апокаліпсису. [6,7]. Використовуючи методологію Л.М. Гумільова з оцінки фаз етногенезу, можна констатувати, що український слов'янський суперетнос вступив у період стійкої депопуляції [8]. Аналізуючи останні дослідження і публікації бачимо, що вони є недостатніми і неповними щодо соціально-міграційно-демографічних факторів екології людини. А тому можна зробити висновок, що тема пропонованої авторами доповіді є актуальною.

Мета публікації. Дослідити і описати соціально-демографічні фактори аналізу проблем екології стану людини, висвітлити загальну картину зменшення народжуваності в Україні, яка спричинена радіаційним забрудненням і зростанням інших негативних показників з оцінкою фаз етногенезу у періоді стійкої депопуляції.

Основний результат дослідження. Основні результати дослідження авторів публікації послідовно висвітлили такі напрямки: вплив радіаційного забруднення на рівень стану здоров'я населення України, яке пов'язане зі зростанням кількості захворювань на рак різних органів людини, лейкозу, туберкульозу та ін. Окремою проблемою є швидке зростання захворювань пов'язаного зі СНІДом. Неконтрольованим є також надмірне вживання алкоголю та різного роду рослинного та штучного походження наркотичних речовин. Звичайно, вказане вплинуло на рівень народжуваності дітей нашої держави.

Наслідки Чорнобильської аварії як вище зазначено, вплинули на погіршення стану здоров'я населення. Для прикладу візьмемо такий факт: майже 150 тис. осіб, більше половини з них - діти, мають перевищення вмісту свинцю в щитовидній залозі. Як наслідок, захворюваність на рак щитовидної залози стала надзвичайно зростати з 1990 року. Це захворювання стало найбільш поширеним у Київській, Житомирській, Черкаській, Чернігівській, Ровенській областях, які були забруднені набагато більше, чим інші території. У 1981-1985 роках було зареєстровано 25 випадків раку щитовидної залози, а за період 1986-1997 років прооперовано більше 900 дітей. Таким чином, маємо підвищення захворюваності на цю хворобу у дітей в 40-50 разів. Діти, яким під час Чорнобильської катастрофи було 5-6 років - найбільш уразлива група населення. Україна посідає друге місце у світі після Білорусії за рівнем захворюваності на рак щитовидної залози [5].

За даними довгострокового моніторингу (1980-1996), онко-епідеміологічна ситуація в Україні та в окремих її регіонах характеризується безперервним зростанням рівня онкологічної захворюваності населення. Так, якщо в 1980 р. кількість уперше зареєстрованих онкологічних хворих становила 238,3 на 100 тис. чол. населення, то в 1996 р. - 309,4 на 100 тис. чоловік, тобто абсолютний приріст показника перевищив 30% (45% -для чоловіків і 27,8% - для жінок).

У світових стандартизованих показниках темпи зростання захворюваності нижчі і не перевищують для чоловіків 26%, для жінок - 21%. Статистично в Україні жінки складають майже 54% населення, тобто, більше 24 млн 842 тис. В структурі смертності після серцево-судинних є ракові захворювання (30,7%). 7800 жінок померло від раку репродуктивних органів у 1995 році; 76,6 тис. нових випадків раку зареєстровано серед жінок у 1996 році. Захворюваність на рак молочної залози останніми роками подвоїлася. Щогодини одна жінка в Україні помирає від раку молочної залози. Дві жінки з кожних трьох мають зміни молочної залози передракового характеру: 10-15% з них приречені на рак. Усього в Україні зареєстровано 841 545 хворих на рак. Щороку реєструється 169 тис. нових

випадків захворювання. 60-70% населення має генетичну схильність до розвитку ракового захворювання, але офіційно це не визнано наслідком Чорнобильської катастрофи.

Іншим показником міграційної та демографічної кризи в Україні є скорочення рівня народжуваності: з 630,8 тис. у 1991 році до 403,2 тис. у 2006, тобто більше як на 25%. Такий рівень народжуваності не забезпечує простого відтворення населення. Сьогодні Україна належить до групи європейських країн з найнижчим рівнем народжуваності, поряд з Іспанією, Італією, Болгарією і Росією.

Головною причиною зниження рівня народжуваності є катастрофічне поганий стан репродуктивного здоров'я населення, зокрема жінок. Дані медичних досліджень демонструють, що 70% вагітних жінок мають акушерські та інші патології. Серед них 27,9%, згідно з офіційними даними, хворіють на анемію; 8,1% - на пізній токсикоз; 5% мають серцево-судинні захворювання; 7,6% - захворювання сечостатевої системи.

Таким чином, не дивує, що за даними дослідження науково-дослідного інституту акушерства та гінекології України, 70% дітей народжуються з відхиленнями у здоров'ї. Якщо подивитися на цей факт з погляду здоров'я нації, тільки 30% дітей народжуються здоровими і тільки 20% із них зберігають здоров'я до закінчення середньої школи.

Згідно з даними Міністерства охорони здоров'я, кількість здорових дітей зменшилася з 23% у 1988 році до 4% у 2004 - 2005 роках.

Тривожним симптомом для України є зростання рівня захворюваності на СНІД і туберкульоз. У світі туберкульоз знищує 3 млн чоловік і, таким чином, стає першим у світі вбивцею серед інфекційних хвороб. Понад 98% тих смертей припадає на країни, що розвиваються. Жахливим є і той факт, що туберкульозні палички разом з ВІЛом утворюють смертельний альянс із катастрофічними наслідками. З 2000 р. 1 млн заражених ВІЛом людей щороку помирають від туберкульозу.

Величина щорічної депопуляції становить 0,6% від загальної чисельності населення, тобто кожний рік корінне населення скорочується на 280-340 тис. жителів. Такий темп означає, що через 80 років країна втратить 50% свого етнічного складу [5]. Якщо не буде вжито адекватних заходів, то Україну в недалекому майбутньому чекають два потужних демографічних удари - у 2013 і 2033 роках. Це пов'язано з тим, що в період 1990-1993 рр. удвічі скоротилася кількість народжених. У 2013 р. настане час армійської служби тих, хто народився в 1993 р. Але їх кількість виявиться вдвічі меншою від тих, хто народився в 1990 р. В армії виникне гострий недобір. У вузах і підприємствах відчуватимуть нестачу студентів і робочих рук. У той самий час прийде час виходити заміж і народжувати дітей дівчатам, що народилися в 1993 р. Враховуючи те, що їх кількість також скоротилася вдвічі, кількість народжених ними дітей зменшиться у два рази порівняно з 1993 р. Через наступні 20 років, тобто у 2033р., підійде час іти в армію і на виробництво тим, хто народився в 2013 р. Але їх виявиться всього 20% від кількості молодих людей, що мала Україна на початку 90-х років. Для покриття дефіциту необхідно буде запрошувати імігрантів. У результаті армія і промисловість будуть змушені комплектувати себе на 80% посланниками інших країн та інших культур (Гундаров, 2001).

Використовуючи методологію Л.М. Гумільова з оцінки фаз етногенезу, можна констатувати, що український слов'янський суперетнос вступив у період стійкої депопуляції. Демографічні проблеми в Україні стають найважливішими показниками життєздатності націй [8]

Висновки. Досліджені і описані соціально-демографічні фактори аналізу проблем екології стану людини, висвітлена загальна картина зменшення народжуваності в Україні, яка спричинена радіаційним забрудненням і зростанням інших негативних показників оцінки фаз етногенезу стійкої депопуляції.

Література

1. Екологічний стан Вінницької області на рубежі тисячоліть. Аналітично-статистичний довідник. Вінниця :Велес, 2005.— 162 с.
2. Людинана і довкілля. Антологія: У 2-х кн. / Упорядник, автор вступ, розділи, бібліографія, коментар. Крисаченко В.С. - К.: Заповіт, 1995. - 432 с.
3. Моисеев Н.Н. Восхождение к разуму.- М.: Молодая гвардия 1993. - 324 с.
4. Моисеев Н.Н. Человек и ноосфера. - М.: Молодая гвардия 1990.- 352 с.
5. Гончаренко М.С., Бойчук Ю.Д. Екологія людини: Навчальний посібник / За ред. Н.В. Кочубей. - Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. - 394 с.
6. Т.Шмалей С.В. Екологія людини: Навчальна програма (рекомендована МОН України). - Херсон: Терра, 2001. - 26 с.
7. Т.Шмалей С., Щербина Т. Екологія людини: Методичні рекомендації до проведення семінарських і лабораторних занять з курсу. - Херсон: ХДПУ, 2000. - 60 с.
8. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. - М.: Танаис ДИ-ДИК, 1994. - 544с.

ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Гончарук І. В.
Науковий керівник: к.е.н., доцент Новодворська В. В.

У статті розглядаються питання обліку за центрами відповідальності та результатами проекту диверсифікації підприємства.

Вступ. Сучасна система бухгалтерського обліку зорієнтована на задоволення економічною